

виникнення проблеми. Не існує єдиної моральної практики з вирішення етичних дилем, тому соціальний працівник відчуває на собі великий тиск у таких ситуаціях (Лаврецький & Лоза, 2017).

Для вирішення етичної дилеми соціальний працівник має провести всебічний аналіз ситуації та за можливості проконсультуватися з декількома інстанціями: супервізором, професійною асоціацією, адвокатом, клієнтом. Не існує також єдиного чіткого порядку дій професіонала в таких випадках, тому різні підходи до вирішення етичних дилем можна розглядати як окремі концепції прийняття етичних рішень. Важливо, щоб соціальний працівник враховував цінності, закони, політику організації, етичні теорії та можливі наслідки рішення (Reamer, 2015; 2019).

Соціальні працівники часто усувають клієнтів від розв'язання етичних дилем, хоча врахування думки клієнта може допомогти професіоналу встановити з ним довірливі відносини і віднайти найоптимальніший варіант вирішення ситуації, що склалася. Причинами ігнорування принципу наснаження при вирішенні етичної дилеми можуть бути бажання соціального працівника уникнути обговорення з клієнтом цієї теми як незручної, переконання, що таке рішення професіонал ухвалює самостійно, та суб'єктивна оцінка соціальним працівником готовності клієнта розуміти етичну проблему й переживати стрес (Barsky, 2019).

Отже, етичні дилеми у соціальній роботі – тема, що потребує подальшого вивчення з огляду на відсутність єдиного бачення щодо їх найкращого вирішення і необхідність підвищувати професійну впевненість та ефективність соціальних працівників.

Список використаних джерел

- Лаврецький, Р. В., & Лоза, А. С. (2017). Етичні дилеми в соціальній роботі. Молодий вчений, 12(52), 81-86.
- Barsky, A. E. (2019). *Ethics and Values in Social Work: An Integrated Approach for a Comprehensive Curriculum* (2 ed.). Oxford University Press.
- Congress, E. P. (2017). What Social Workers Should Know About Ethics: Understanding and Resolving Practice Dilemmas. In E. Gambrell, *Social Work Ethics*. Routledge.
- Reamer, F. G. (2015). Ethical Issues in Social Work. In K. Corcoran, & A. R. Roberts, *Social Workers' Desk Reference* (pp. 143-149). Oxford University Press.
- Reamer, F. G. (2019). Essential ethics knowledge in social work. In S. M. Marson, R. E. McKinney, & J. Routledge, *The Routledge Handbook of Social Work Ethics and Values*. Routledge.

Обертинська І. С., студентка БП-4
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
i.obertynska@ukma.edu.ua
Науковий керівник: **Дума Л.П.**,
магістр соціальної роботи, старший викладач,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
lduma@ukma.edu.ua

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З СЕКС-ПРАЦІВНИЦЯМИ

На думку багатьох вчених, секс за винагороду як оплачувані послуги практикувався протягом всього часу буття людства. Також зазначається, що соціальні працівники почали цікавитись особами, залученими до комерційного сексу, як потенційними клієнтами ще в 50-ті роки ХХ століття. Професійний інтерес значно зріс під час епідемії ВІЛ, коли по всьому світу секс-працівниць визнали однією з груп ризику, вразливих до ВІЛ (Bullough & Bullough, 1987). У закордонних наукових джерелах для позначення людини, залученої до комерційного сексу, вживається термін «Sex worker», а в українських джерелах найчастіше зустрічаються поняття «секс-працівниця», «секс-робітниця», рідше - «жінка комерційного сексу», «працівниця секс-бізнесу», «робітниця комерційного сексу».

Важливість спеціальної підготовки соціальних працівників до роботи з цією групою клієнтів обумовлена різними причинами, пов'язаними зі швидкістю, якістю та ефективністю послуг. У ході аналізу досягнень було помічено, що часто допомога, яку надають соціальні працівники, малоефективна саме через відсутність якісного навчання фахівців. Тому визначають певні аспекти, які слід враховувати при навчанні соціальних працівників (Mayfield, Stewart, & McNeece, 2000):

- особисте ставлення (цінності та упередження);
- фізичний стан та психологічні проблеми жінки;
- суспільне ставлення до секс-працівниць;
- комплексність проблеми.

Однією з найпоширеніших проблем, помічених при взаємодії соціальних працівників з секс-працівницями, є особисте негативне ставлення до такої діяльності жінок. Так, певні особисті цінності та упередження заважають ефективній роботі, оскільки фахівці знецінюють їх як людей (Shdaimah & Weichelt, 2012). В одному з досліджень щодо сприйняття образу секс-працівниці упередження різнилися від людини до людини, але знецінення було спільною ознакою (Gurd & O'Brien, 2013). Саме тому підготовка соціальних працівників повинна передбачати визначення й подолання руйнівних упереджень для забезпечення толерантного ставлення до представниць цієї групи клієнтів.

Насильство будь-якого характеру постійно супроводжує цих жінок. За одним з досліджень було визначено, що кожна секс-працівниця (яка брала участь в опитуванні) постраждала від насильства - психологічного, фізичного чи сексуального (Harding, 2005). А інше дослідження показало, що рівень насильства лише зростає з часом (Sanders-McDonagh & Neville, 2012). Також

інші фактори, такі як ВІЛ, ПСШ, алкогольна та наркотична залежності, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), негативно впливають на здоров'я жінок та їхнє сприйняття себе (Jeal & Salisbury, 2004). Дослідники вважають, що соціальні працівники повинні розуміти, які загрози здоров'ю та життю оточують секс-працівниць, та бути готовими надати потрібну допомогу.

Суспільне ставлення до секс-працівниць має вплив як на них самих, так і на діяльність соціальних працівників, оскільки від цього залежать їхні можливості та умови роботи. Легалізація та криміналізація діяльності, пов'язаної з такого роду послугами, мають різні обмеження та можливості у роботі соціального працівника. До прикладу, в місцях, де секс-бізнес є забороненим, а секс-працівниці вважаються правопорушницями, жінки набагато рідше звертаються по допомогу, оскільки бояться зазнати осуду (Voff, 2012).

До початку роботи соціальні працівники не очікують, що проблеми, з якими стикається ця група клієнтів, комплексні та потребують великої кількості ресурсів та уваги. Комплексність полягає у роботі з особистими упередженнями, взаємодії з різноманітними структурами з надання допомоги (поліція, лікарня тощо) та самими секс-працівницями, довіру яких важко здобути (Leon & Shdaimah, 2012).

Таким чином, перед початком роботи з секс-працівницями фахівці повинні пройти відповідне навчання, яке в майбутньому сприятиме швидкому, якісному та ефективному наданню послуг. Програми підготовки мають включати роботу з особистими упередженнями, набуття знань та навичок щодо фізичного стану та подолання психологічних проблем жінок, питання щодо ставлення суспільства до секс-бізнесу та забезпечення комплексної допомоги.

Список використаних джерел

- Boff, A. (2012). *Silence on Violence: Improving the Safety of Women*. London.
- Bullough, V., & Bullough, B. (1987). *Women and prostitution : a social history*. NY: Prometheus books.
- Gurd, A., & O'Brien, E. (2013). Californian 'john schools' and the social construction of prostitution. *Sex Res Soc Policy*.
- Harding, R. (2005). *Sex Work: Abuse or Choice? The experiences of Framework's women residents*. Nottingham.
- Jeal, N., & Salisbury, C. (2004). A health needs assessment of street-based prostitutes: crosssectional survey. *Journal of Public Health*, Vol. 26.
- Leon, C., & Shdaimah, C. (2012). JUSTifying scrutiny: State power in prostitution diversion programs. *Journal of Poverty*, 16.
- Mayfield, A., Stewart, C., & McNeece, A. (2000). The psychosocial treatment needs of streetwalking prostitutes. *Journal of Offender Rehabilitation*.
- Sanders-McDonagh, E., & Neville, L. (2012). *Women's Open Space Project Evaluation: Final Report*. London: New Horizon Youth Centre.
- Shdaimah, C., & Weichelt, S. (2012). Converging on empathy: Perspectives on Baltimore city's specialized prostitution diversion program. *Women & Criminal Justice*.

Юдченко В.С., студентка БП-4
кафедри Школа соціальної роботи